

Irresponsible Halachic Responses?

Q

A couple of times recently, I have been troubled by your columns when you entertain leniencies that I view as dangerous or against the spirit of Halacha. Although you acknowledge that such leniency is only for great need, since those cases are rare, isn't it wrong to share this with a broad readership, which includes people who might misunderstand or abuse the grounds for leniency? In one particular column that troubled me, you discussed the possibility of a religious Jew serving food in a non-kosher establishment, which is at least inappropriate.

1. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סי' ד

בשו"ת שעובר לפני התיבה על ידי מייקראפאן (microphone) בשבת ויום טוב, אם הוא כמחלל שבת בפרהסיא – מ"ז שבט תשכ"ג. מעלת כבוד ידידי הרב הגאון מוהר"ר נטע צבי גרינבלאט שליט"א. בדבר השוחט שעבר לפני התיבה בשבת ויום טוב ויום כיפור על ידי מייקראפאן שהוא בפרהסיא אבל בטענה שהרב דלפנים ודעכשיו בבית הכנסת ההוא התירו זה, הנה ודאי טענה זו אינה כלום לומר שיחיה בדין שוגג, כי הרי מאגודת הרבנים, שהם גדולי תורה וגם הם הרבים, פרסמו שאסור לדבר על ידי המייקראפאן, ואיך שייך למעות לשמוע לאיזה רב המיקל אף אם היה לו טעם, דכטלו דבריו נגד דעת גדולים ורבים, ויש לו דין מחלל במוזיד. אבל מכל מקום נראה שהוא רק כדון מחלל שבת בצנעא מאחר דהצבור שלפניהם התפלל במייקראפאן הרי חושבין שלא ידע שהוא אסור ... מכל מקום, הרי יודע שהיודעין מיראי השם שבעיר יודעין שהוא מוזיד, וזה שהכל יודעין נמי נחשב פרהסיא אף על פי שאין רואין ממנו, ולכן אם יחדל מהיום להתפלל על ידי המייקראפאן יוכשר לשחיטה על ידי גדול עומד על גביו וגם יבדוק סכינו, ואם לא יחדל, הוא בדין מחלל שבת בפרהסיא, שפסול לשחיטה אף אם גדול עומד על גביו, ואף בסכין כשר. ידידי מוקירו, משה פיינשטיין.

2. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סי' ה

עוד בדבר השוחט שעבר לפני התיבה במייקראפאן כשהוא שעת הדחק כ"ג שבט תשכ"ג. מעלת כבוד ידידי, הרב הגאון ר' נטע צבי גרינבלאט שליט"א. בדבר השוחט אשר אם נאסר אותו לאחר שיתרו בו שאסור להתפלל במייקראפאן, יתבטל כל התיקון שעמל כבוד תורתו הרמה לתקן הכשרות והשלום בעיר, נראה לעניות דעתי שבשעת הדחק כזה יש להכשירו על ידי בדיקת הסכין שלו ועמידת אחד ירא שמים מומחה בשחיטה עומד על גביו.

3. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סי' נא

מ"ז שבט תרפ"ט ליובאן. מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר אליהו שחור שליט"א הגאב"ד פהאסט. בדבר מה שהורה כבוד תורתו הרמה להעגלון שמותר לו להוליך בשר חזיר כיון שאין לו חלק בגוף האיסור, נראה לעניות דעתי שיפה הורה.

4. שו"ת ציץ אליעזר חלק יז סי' לג

(ז) לאור כל האמור, כל פרט לבד, ועל אחת כמה בהצטרף כל פרטי וצדדי ההיתר יחד, נראה לעניות דעתי להלכה, דמותר להאחות – השואלת להאכיל לגוים מרק שהוא בשר בחלב, בבית החולים הגויי שהיא עובדת.

Cutting Down Fruit Trees for Recreational Purposes

<<

10. שו"ת חוות יאיר סי' קצה

ונראה לי גם מה שכתב הרא"ש להתיר לצורך מקום, רצונו לומר שרוצה לבנות שם או לתקן לו במקומו דבר הנצרך לו, מה שאין כן להרחיב חצירו ולצורך טיול ותוספת אור ורווח בעלמא לא אמר

דהתועלת בא לבעלים עם ההשחתה, מה שאין כן אם רוצה לבנות שם, ומי יודע דלמא לא מסתייע מילתא, וכהא דמגילה (כ"ז) לא ליסתר אינש בי כנישתא כו' משום פשיעותא. וכל דבר שאין התירו רק מה שיתקן אחר כך, אסור, כדתנן במסכת כלאים (פ"ב): לא יאמר אזרע ואחר כך איפך כו', הכי נמי, אסור להשחית את האילן ואחר כך יבנה בית, שמא לא יבנה ונמצא עובר על לא תעשה

11. ערוך השולחן יורה דעה סי' קטז סעי' יג

לקצוץ אילן מאכל אסור מן התורה, וחז"ל אמרו שיש גם סכנה בזה [ב"ב כ"ז א]; ולכן יש מי שמחמיר אף בצריך למקומו. אמנם מדינא אם צריך למקומו מותר, וכן אם מאפיל על חלונו, וכל שכן שאין קפידא בקציצת הענפים. ודווקא כשצריך למקומו לבנינים, אבל להרחיב לטיול בעלמא אין לקצוץ.

8. שו"ת שאילת יעבץ חלק א סי' עו

... שאם אף על פי שעוקרין הגפן ממקומה, עדיין היא חיה ויכולין לנטעה במקום אחר, אין כאן בית מיהוש לעולם, דפשיטא אין זו קציצה, ולא נאסרה כלל בשום אופן שהרי היא כנטועה במקומה, וכדקיימא לן גבי ערלה באילן שנעקר והסלע עמו, אם יכול להיות פטור מערלה, כל שכן הכא בנידון דידן.

12. שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סי' יב

ובתשובות חיים שאל כתב שתלוי הדבר באם לרוב העולם הבנין צריך יותר מהאילנות, אפילו אינו צריך אלא להרווחה, כל שרוב העולם היו קוצצים בכיוצא בזה לצורך בנין, מותר. ודלא כתשובות בית יעקב.

9. שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סי' יב

... שאף שהשאלת יעב"ץ החמיר לקוץ דוקא על ידי גוי... מכל מקום דעת כל הפוסקים האחרים להתיר לקוץ האילן בעצמו, ושכן משמע בש"ס (ב"ק צב) דאמר ליה לאריסיה לקוץ, ולא ביארו דהיינו בארים גוי דוקא, וכן עיקר להתיר לקוץ בעצמו... ומכל מקום מהיות טוב, יקוץ על ידי גוי... ומה שכתב מורנו הרב חיים פלאג' בשו"ת חיים ביד הנ"ל להסתמך על מה שכתב השאלת יעב"ץ לעקור הגפן עם כל שרשיה ולנטועה במקום אחר, דבכהאי גוונא ליכא למיחש למידי, הנה גם בשו"ת חתם סופר ... כתב שאף שלא הייתי סומך על זה לעשות מעשה להקל, מכל מקום להחמיר יש לחוש לכך, ולכן כשהוא צריך למקומו וכיוצא בו, כל שאפשר לעוקרו עם שרשיו ולנטועו במקום אחר, אסור לקוצצו ולהשחיתו ... אולם בשו"ת עמק שאלה כתב לדחות דברי החתם סופר הנ"ל, שהואיל ומדברי הרא"ש וגדולי האחרונים מוכח דבצריך למקומו מותר לקצצו לגמרי, אין צורך להחמיר לעוקרו עם שרשיו ליטעו במקום אחר, וכן סיים שם לדינא, שכל שצריך לבנות במקומו אין צריך להחמיר כדעת החתם סופר הנ"ל. עיין שם. ומכל שכן כשקוצץ על ידי גוי שאין צורך להחמיר בזה כלל ... סוף דבר הכל נשמע, שהעיקר להלכה שמותר לקצוץ אילני מאכל כדי להרחיב דירתו אשר היא כיום דחוקה ומצומצמת למשפחה ברוכת הילדים ה' עליהם יחיו, ואין בזה חשש סכנה כלל, ועל צד היותר טוב נכון לשכור גוי לקצוץ האילנות. ומכל מקום אם מרחיב דירתו לטיול ולהרווחה בעלמא, או לגוי וליופי, אין להתיר קציצת האילנות בשביל כך

13. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סי' קב

והנראה לעניות דעתי דהכא צריך אזהרה טפי להזהר מספיקא, משום דלא אסרה תורה אלא כריתה דרך השחתה, ואם כן מי שחושב לפי אומדנא דיליה שזה הדקל לא מעין קבא או שקורותיו מעולים בדמים וקוצצו, אף על גב דאין הדבר ברור ואולי טועה בדמיונו, מכל מקום הקציצה איננה דרך השחתה כי היה סבור להרוויח בקציצה, והוא אמינא דאין זה ספק איסור אלא ודאי הותר, קמשמע לן קרא, דאיכא קפידא "אשר תדע" ולא זולת בשום אופן. ומכל מקום נראה לי אף על גב דלרש"י לא אייתר קרא להכי, מכל מקום כיון דבלאו איסור דאורייתא איכא נמי סכנתא, כמבואר בבא בתרא כ"ז ע"א, דשכיב שיכבת, ומבואר בט"ז הנ"ל אם כן חמירא סכנתא דאפילו בכהאי גוונא אסור.